

Kas tänavune põud oli õudne?

Põud on nagu krooniline haigus: hiiliv, aeglane, valulik ning sageli lõpeb surmaga.

AIN KALLIS

klimatoloog

Mis on põud? See on millegi nappus. Mõnikord, näiteks sademete vähesuse puhul kurdetakse selle üle avalikult ning püütakse abi saada, arunappust aga igati varjata...

Meedia ei kajasta uudiseid põuast nii meelsasti kui näiteks tornaadodest, uputustest, äikesetormidest – eks puudutab see loodusõnnetus rohkem maainimesi, linlased naudivad sel ajal ilusat ilma, sooja veega supelrandu.

Mõnel aastal äratab vihmapuudus ka linlaste tähelepanu, sest vägisi kolletama kippuvat muru tuleb kasta, turul aga kalinevad toiduvained.

Tänavu algas kuiv periood koos kliimaatilise suve saabumiseks mai esimese kümmepäevaku lõpul. Kõrgrõhkkonnad tõid siiaaiale palavad ilmad, loodus

edestas elugraafikut mitme nädala võrra. Põllu- ja metsameeste elu oli suve hakul tõesti haruldaselt raske – oli ju Eestis keskmine sajukogus mais vaid 17 mm ehk 40% normist ehk pikaajalistest keskmisest.

Esimesed tugevamad vihmahood (Tallinnas 26, Virtsus 23, Valgas 21 mm) saabusid alles 21.–22. juunil.

Õnneks oli jürikuu sajune (131% normist), muidu oleks asi veelgi nirum.

Mujal on hullem

Suureks lohutuseks Eesti rahvale on muidugi see, et mujal riikides on lugu hoopis hullem. Ja et kõige halvemad ikaldusaastad siinkandis jäävad sajandite kaugusele.

Näiteks 1695. aasta suvi oli väga külm ja vihmane, vili ei kasvanud, sama kordus ka järgmisel aastal – inimesed olid

sunnitud sööma puukoort, õlgi, sõnnikut. Kolme aastaga vähenes rahvaarv tervelt viiendiku võrra!

Kui meie maa ikaldused on seotud nii vee puuduse kui liigusega, siis paljudes troopilistes riikides tapab eeskätt põud. Lääne-Euroopas põhjustas külm ja vihmane suvi 1315. ja 1316. aastal raske näljahäda. Inimesi suri tuhandete kaupa, esines kannibalismi, vanurid olevat end surnuks näljutanud, et pered säiliks.

Seda aega peegeldavat ka vendade Grimmide jube muinasjutt Hansust ja Gretest, keda üksik vanem daam tahtnud õhtueineks moorida.

Kuidas mõjutab põllumajanduslik tootmine riikide saatust, näitab Venemaa ajalugu. 1921–1933 hukkus viljaikalduse tõttu Venemaal ja Ukrainas umbes 12 miljonit inimest, täpne arv pole teada. Tollest ajast pärineb võl-

lanali: “Seltsimees rahvakomisar, Volgamaal on hirmus nälgi!” – “Võtta kohe tarvitusele abinõud!” – “Nälja vastu?” – “Ei! Nende vastu, kes seda uudist leitavad!”

Tänapäeval pole olukord maailmas kuigivõrd parem. Kui loodusõnnetuste arvust moodustab põud vaid 9%, siis loodusõnnetustes hukkunuist moodustavad põua ohvrid ligi 49%. 1900. aastal nõudis põud Indias pool miljonit inimhinge, 1907. aastal Hiinas 24 miljonit, kahekümnendail aastail Venemaa ikalduses hukkunute arvu pole osatud hinnatagi.

Kuuskümmend aastat hiljem surid Etioopias nälga mitte ainult sealsed elanikud, vaid ka kaamelid!

Põllumeestele, kel saak kõrbe või upub, ei paku keegi heal meelel ellu (tootmisse) jäämise toetust. Teada asi – rikas ei tunne vaest, söönu näljast ega linamees maameest.

Näiteks oli Delfi kommentaaris öeldud nii: “Põllupidamine olgu äri nagu iga teinegi. Ja mis siin kadedusega pistmist – kui mul, ütleme, uputus kindlustamata vara rikkus, kes selle siis kinni maksab? Mitte keegi,

on ju? Mis muuseumieksponaat see põllumees siis on, et kõik riskid-kahjud ette kompenseerida tuleb?”

Kuidas hinnata kahju?

Kumb on hullem, kas uputus või põud? Võrdleme Eesti vanasõnu “Vihma latse naarava, kui va latse ikeva” (Nõo), “Põua lapsed naeravad, vihma lapsed nutavad” (Laiuse). Seega võiks arvata, et Laiuse kandis on põud kasulikum kui liigniiskus, Nõos aga vastupidi.

Teeneka agrometeoroloogi Karl Põikliku väitel iseloomustas Laiuse rahvatarkus hästi põllumehe kunagisi võimalusi: kui vade ilmadega saadi kehv saak, kuid see tuli siiski kätte; lõputu vihma puhul võidi aga saagist hoopis ilma jääda.

Kuid miks lõuna pool “vihma latse naarava”? Võib-olla seetõttu, et vihm arvati olevat savistele põldudele väetise eest? (“Vihm on savimaale silt”) – setu vanasõna.)

Ikaldustel võivad ka antropogeensed alged olla. 1965. aastal oli Venemaal kõva põud. Põhjus – liiga sageli olevat lauldud “Olgu jääv meile päike!”

Ikaldustel võivad ka antropogeensed alged olla. 1965. aastal oli Venemaal kõva põud. Põhjus – liiga sageli olevat lauldud “Olgu jääv meile päike!”.

